

*Ольга Магдюк,
канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов,
Хмельницького національного університету,
м. Хмельницький*

СТВОРЕННЯ КРЕАТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО

На сучасному етапі розвитку мовної освіти затребуваною є не лише толерантна особистість, здатна до рефлексії та емпатії, що розглядалося у дослідженнях останніх років, присвячених формуванню різних компонентів комунікативної компетенції в процесі навчання іноземних мов, а й особистість, здатна до критичного мислення, здатна прийняти рішення в нестандартних ситуаціях, що володіє такими якостями як кмітливість, допитливість, спостережливість, сміливість думки в дії, ініціативність, для якої характерні самоповага, впевненість і вимогливість до себе, комунікабельність, здатність до співпраці, соціальна активність. Сьогодні затребуваною є особистість, яку можна характеризувати як особистість креативну. Формування самостійної творчої особистості в процесі навчання вимагає перенесення акценту з передачі готових знань на розвиток творчих, пізнавальних здібностей студентів, формування у них навичок саморозвитку, самостійного набуття знань. У методиці навчання іноземних мов завдання, що стоять перед іншомовною освітою, не завжди вирішувалися з урахуванням характеру освітнього середовища, яке забезпечувало б креативну навчально-пізнавальну діяльність і сприяло б формуванню креативних якостей особистості. Аналіз психолого-педагогічних досліджень останніх років свідчить про те, що багато авторів звертаються до проблеми створення освітнього середовища, яке б стимулювало творчу активність студентів у процесі їх навчальної діяльності.

Поняття середовища в освіті неоднозначне і неоднакове і визначається об'єктивним і суб'єктивним ставленням учасників освітнього процесу до

навколишньої дійсності, способам її відображення, уявленням у вигляді навчальної інформації та її сприйняття [3].

У педагогіці середовище визначається як: сукупність умов, які оточують людину і взаємодіючих з нею як з організмом і особистістю; субстанція, яка, на відміну від порожнього, незаповненого простору (вакууму), має певні властивості, що впливають на перенесення взаємодії між цими об'єктами; частина фізичної реальності, представлена суб'єкту у формі дійсності, породжувана шляхом безпосередніх взаємодій органів почуттів людини зі змінами у фізичній реальності, пов'язана і опосередкована досвідом рекурсивних взаємодій організму [1].

Середовище розглядається як дійсність, у якій відбувається творча діяльність особистості в процесі організованої освітньої діяльності. Особистість змінює середовище для досягнення своїх особистих і соціальних цілей, при цьому в свою чергу змінена ним і / або іншими суб'єктами зовнішня частина середовища робить зворотний вплив на суб'єкта [3]. Таке середовище називають освітнім і визначають як систему ключових чинників, що визначають формування і розвиток людини (люди, які впливають на освітні процеси; суспільно-політичний лад країни; природна і соціокультурне середовище (включаючи культуру педагогічного середовища); засоби масової інформації; випадкові події), а також як цілісність спеціально організованих педагогічних умов розвитку особистості [2]. З цього випливає, що освітнє середовище може бути охарактеризоване як сукупність соціальних, культурних, а також спеціально організованих в освітньому закладі психолого-педагогічних умов, в результаті взаємодії з якими відбувається становлення особистості.

На основі проведеного аналізу можна говорити про те, що освітнє середовище являє собою сукупність декількох компонентів, основними з яких є - навчальний і виховний, культурний, творчий. Виходячи з виділених компонентів, складають типологію освітнього середовища. Так, за стилем взаємодії всередині середовища виділяють конкурентне і кооперативне середовище, гуманістичне та технократичне середовище і т.д.; за характером

відношення до соціального досвіду і його передачі виділяють традиційне і інноваційне середовище, національне і універсальне і т.д.; за ступенем творчої активності виділяють творче і регламентоване середовище; за характером взаємодії із зовнішнім середовищем виділяють відкрите і закрите середовище [1].

Креативне освітнє середовище є особистісним простором, індивідуальним для кожного студента, яке гнучко реагує на його / її запити, прагнення, потреби, котрі спиралися б на його / її систему цінностей, мотивів і володіє здатністю до самоорганізації.

Для створення креативного освітнього середовища на занятті англійської мови, необхідно створити умови, під впливом яких, студент на кожному освітньому рівні має можливість не тільки розвинути вихідний творчий потенціал, а й пробудити потребу в подальшій творчій діяльності, творчому саморозвитку, сформувавши об'єктивну самооцінку. Основними вимогами до такого освітнього середовища є високий ступінь проблемності, безперервність і наслідування, прийняття студента і включення його / її в активну освітню діяльність.

На нашу думку, у процесі створення креативного освітнього середовища необхідно враховувати ряд принципів, а саме: пріоритетна увага мотиваційному забезпеченню процесу навчання і самонавчання; опора на процеси саморозвитку та індивідуалізацію навчання; поступове розширення сфери самостійності студентів і зменшення частки педагогічного керівництва ними; забезпечення прийняття студентами якоїсь ролі в навчальному процесі; навчання раціональним способам навчальної діяльності і самостійного набуття знань; ініціювання студента до аналізу і порівнянню своїх власних результатів і досягнень - рефлексії; активізація спільної діяльності студентів; орієнтація на досягнення конкретних навчальних цілей і освоєння конкретних дій [2].

У розпорядженні сучасного викладача є безліч засобів, методів і прийомів, що дозволяють зробити викладання англійської мови більш ефективним і якісним, що сприяють розвитку творчих здібностей студентів. Арсенал

прийомів навчання, який використовується на сучасному етапі викладання англійської мови в ЗВО, різноманітний: від традиційних педагогічних до сучасних технологій.

Створенню креативного освітнього середовища на занятті англійської мови сприяють такі прийоми і методи як: драматизація, рольова гра, сінквейн, складання колажів, метод проектів, креативне письмо та ін. Вони допомагають сформувати творчу самостійність студентів у вирішенні широкого спектру комунікативних завдань.

Отже, можна зробити висновок про те, що креативне освітнє середовище є результативним, оскільки забезпечує високу якість засвоєння знань, творчих здібностей студентів та виховання активної особистості. Креативне освітнє середовище формує і розвиває у студентів, у першу чергу, творчі здібності, такі як робота з науково-популярною літературою та довідниками, аналіз мовних одиниць, формулювання висновків, складання повідомлення, доповіді, реферату. Творча діяльність студентів відкриває великі можливості у сфері виховання та розвитку особистостей студентів, формування у них комунікативної компетенції, підтримці стійкого інтересу до іноземної мови. Використання сучасних прийомів у процесі створення креативного освітнього середовища формує здатність студентів грамотно структурувати і систематизувати отримані знання, що є одним з критеріїв досягнення високого рівня творчого саморозвитку і самореалізації особистості.

Список використаних джерел:

1. Atanasyan S. L. Formation of Information Educational Environment of Pedagogical University, 2009. 498 p.
2. Florida R. Creative Class: People Who Change the Future. Moscow : Classic-XXI, 2005. 430 p.
3. Furin A. G. Theoretical basis of the intellectual potential in a creative economy. *Journal of Scientific Research Publications*. 2014. 2 (6). P. 59-62.